

Dr. sc. Ante Novokmet*
Ivana Kolesarić**
Damir Livaja***

NEUČINKOVITA ISTRAGA ZLOSTAVLJANJA OD POLICIJE I ZATVORSKOG OSOBLJA – IZVRŠENJE PRESUDA EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA I HRVATSKA PRAKSA

U radu se razmatra izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava u kojima je taj Sud utvrdio povredu proceduralne obveze provođenja učinkovite istrage navoda o zlostavljanju od strane policijskih službenika i zatvorskog osoblja. U tom se smislu najprije analiziraju pojedina akcijska izvješća i akcijski planovi u aktualnim predmetima u postupku izvršenja pod nadzorom Odbora ministara Vijeća Europe. U nastavku se empirijski istražuje praksa hrvatskih pravosudnih tijela u otkrivanju, progonu i suđenju za kaznena djela u kojima se ocrtava povreda čl. 3. EKLJP-a u postupanju policijskih službenika i zatvorskog osoblja. Naposljetku se kritički razmatra postojeći hrvatski zakonodavni okvir, utvrđuju nedostaci postojećih procesnih rješenja i daju preporuke za njihovo otklanjanje u cilju stvaranja normativnog okvira koji će pro futuro prevenirati povredu obveze provođenja učinkovite istrage iz aspekta čl. 3. EKLJP-a u postupanju policijskih službenika i zatvorskog osoblja.

Ključne riječi: zabrana mučenja, policijski službenici, zatvorsko osoblje, proceduralne obveze, učinkovita istraga

1. UVOD

Zabrana mučenja iz čl. 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: EKLJP, Konvencija)¹ danas uživa poseban značaj u

---

* Dr. sc. Ante Novokmet, docent na Katedri kazneno-pravnih znanosti Pravnog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

** Ivana Kolesarić, općinska državna odvjetnica u Osijeku

*** Damir Livaja, zamjenik općinske državne odvjetnice u Osijeku

¹ Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Rim, 4. studenog 1950., Narodne novine MU br. 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10.

praksi Europskog suda za ljudska prava (dalje: ESLJP, Sud). Nesumnjiv razlog tome je još odavno u praksi Suda utemeljeno shvaćanje da zabrana mučenja predstavlja jednu od temeljnih vrijednosti demokratskog društva.² Štoviše, riječ je o pravu koje apsolutno i nederogabilno zabranjuje mučenje, nečovječno i ponižavajuće postupanje i kažnjavanje.³ Za razliku od prava na život (čl. 2. EKLJP-a), koje ipak može biti ograničeno u iznimnim slučajevima izvanrednog stanja, odnosno u slučajevima rata ili iznimne opasnosti koja ugrožava opstanak naroda, tzv. slučajevi smrti prouzročeni zakonitim ratnim činima, takvo ograničenje nije dopustivo u pogledu zabrane mučenja (čl. 15. st. 1. i 2. EKLJP-a). Pri tome je nevažno o kako teškom kaznenom djelu je riječ (organizirani kriminalitet, terorizam i sl.) te načinu postupanja osobe u pitanju.⁴

Unatoč tako snažno izraženim konotacijama o nužnosti poštivanja ljudskog dostojanstva prirođenog svakom čovjeku ipak se praksa ESLJP-a u znatnom broju slučajeva susreće s povredama upravo čl. 3. EKLJP-a.⁵ Stoga je potpuno jasno da nije dovoljno samo proklamirati odvratajući karakter odredbe o zabrani mučenja kroz tzv. negativnu obvezu države da se suzdrži od takvih povreda nego je potrebno i da država djeluje afirmativno i preventivno kako bi se omogućilo učinkovito uživanje prava zajamčenih Konvencijom. U tom je smislu ESLJP u svojoj judikaturi razvio tzv. koncept pozitivnih obveza države, koje od države zahtijevaju uspostavljanje učinkovitog pravnog sustava koji će utjecati na prevenciju takvih postupanja (sadržajne ili materijalne obveze), ali i osigurati identifikaciju i kažnjavanje počinitelja (proceduralne obveze).⁶ Drugim riječima, država ima obvezu stvoriti pravni okvir koji će s jedne strane osigurati temeljne uvjete za zadovoljenje prava, a s druge strane osigurati određene proceduralne aktivnosti koje će biti dodatak sadržajnoj kontroli.⁷

---

² Vidi *Soering protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14038/88, presuda od 7. srpnja 1989., § 88.

³ Vidi više: N. Mavronicola, What is an 'absolute right'? Deciphering Absoluteness in the Context of Article 3 of the European Convention on Human Rights, *Human Rights Law Review*, vol. 12, br. 4/2012, str. 723-758.

⁴ *Gäfgen protiv Njemačke*, br. 22978/05, presuda od 1. lipnja 2010., § 87. Za kritički osvrt vidi: S. Greer, Should Police Threats to Torture Suspects Always be Severely Punished? Reflections on the Gäfgen Case, *Human Rights Law Review*, vol. 11, br. 1/2011, str. 67-89.

⁵ Tako je iz statističkog prikaza ukupnog broja presuda donesenih u postupku pred ESLJP-om razvidno da je čl. 3. EKLJP-a povrijeđen u ukupno 2404 predmeta, od čega je u 152 slučaja utvrđena povreda zabrane mučenja, dok je u 2252 slučaja utvrđena povreda zabrane nečovječnog i ponižavajućeg postupanja. Pri tome je povreda obveze provođenja učinkovite istrage iz čl. 3. utvrđena u ukupnom broju od 837 predmeta. Dostupno na: https://echr.coe.int/Documents/Stats_violation_1959_2018_ENG.pdf, 16. 8. 2019.

⁶ V. Batistić Kos, Pozitivne obveze prema Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Narodne novine, Zagreb, 2012, str. 54.

⁷ A. Mowbray, *The Development of Positive Obligations under the European Convention on Human Rights by the European Court of Human Rights*, Bloomsbury Publishing, 2004, str. 44-45.

Jedna od najznačajnijih proceduralnih obveza države jest obveza provođenja učinkovite istrage kada povrede zaštićenih prava nastanu kaznenim djelima pojedinaca, kao i kada su rezultat djelovanja državne vlasti.⁸ Tu je obvezu države ESLJP uspostavio još u predmetu *Assenov protiv Bugarske*⁹ istaknuvši: „...kad pojedinac podnese zahtjev podoban za raspravljanje tvrdeći da je pretrpio ozbiljno zlostavljanje od strane policije ili drugih takvih agenata države, protuzakonito i protivno čl. 3., ta odredba zajedno s općom dužnošću države na temelju čl. 1. Konvencije da ‘svakoj osobi pod svojom jurisdikcijom osigura prava i slobode određene u .... Konvenciji’ podrazumijeva da se treba provesti djelotvorna službena istraga. Ta istraga, kao i ona iz članka 2., treba biti takva da može dovesti do otkrivanja i kažnjavanja odgovornih. Kad to ne bi bilo tako, opća zakonska zabrana mučenja te nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja, unatoč svom temeljnom značaju, bila bi nedjelotvorna u praksi i u nekim bi slučajevima bilo moguće da agenti države praktički nekažnjeno zloupotrebljavaju prava onih koji se nalaze pod njihovom kontrolom (§ 102).“

ESLJP je do sada u 12 predmeta protiv Republike Hrvatske utvrdio povredu proceduralne obveze provođenja učinkovite istrage iz čl. 3. EKLJP-a.¹⁰ Posebno se to odnosi na policijske službenike i zatvorsko osoblje koji su, obavljajući službenu dužnost, prekoračili granice svojih ovlasti i povrijedili zabranu iz čl. 3., slijedom čega je ESLJP u svojim presudama nametnuo pozitivne obveze Republici Hrvatskoj da, provodeći pojedinačne i opće mjere,¹¹ otkloni utvrđene nedostatke domaćeg pravnog sustava.¹² Trenutačno su pod nadzorom Odbora ministara Vijeća Europe (dalje: Odbor ministara) u postupku izvršenja dvije skupine predmeta povezanih s obvezom provođenja učinkovite istrage. U prvoj skupini riječ je o nedostatku adekvatne, učinkovite i neovisne istrage ratnih zločina počinjenih tijekom Domovinskog rata, u kojoj Odbor ministara provodi pojačani nadzor u predmetu *Skendžić i Krznarić protiv Hrvatske* zbog

---

⁸ Z. Đurđević, Pravo na učinkovitu istragu u kaznenim predmetima: analiza hrvatske prakse i prava, u: D. Krapac, Profili hrvatskog kaznenog zakonodavstva, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2014, str. 107.

⁹ *Assenov protiv Bugarske*, br. 90/1997/874/1086, presuda od 28. listopada 1998.

¹⁰ Vidi osobito: M. Pleić, Zabrana mučenja u praksi Europskog suda za ljudska prava s posebnim osvrtom na presude protiv Republike Hrvatske i praksu Ustavnog suda RH, *HLJK-PP*, vol. 23, br. 2/2016, str. 247-279, V. Batistić Kos, Mjerila Europskog suda za ljudska prava za učinkovitu istragu zlostavljanja motiviranog rasnom diskriminacijom (slučaj Šečić protiv Republike Hrvatske), *HLJKPP*, vol. 15, br. 1/2008, str. 55-85.

¹¹ O učinkovitosti tog sustava vidi: A. Donald, A. K. Speck, The European Court of Human Rights' Remedial Practice and its Impact on the Execution of Judgments, *Human Rights Law Review*, vol. 19, br. 1/2019, str. 83-117.

¹² Detaljnije o izvršenju presuda ESLJP-a M. Konforta, Implementacija presuda Europskog suda za ljudska prava, *HLJKZP*, vol. 24, br. 2/2017, str. 271-292, J. Omejec, Izvršenje presuda i odluka Europskog suda za ljudska prava, Zbornik PFZG, vol. 62, br. 5-6/2012, str. 1913-1942.

povrede čl. 2. EKLJP.¹³ Druga skupina predmeta vezana je uz neučinkovitu istragu zlostavljanja od strane policijskih službenika i zatvorskog osoblja, u kojoj Odbor ministara provodi standardni nadzor izvršenja u predmetima *Dolenec protiv Hrvatske*, *Đurđević protiv Hrvatske*, *Mađer protiv Hrvatske* i *V. D. protiv Hrvatske* zbog povrede čl. 3. EKLJP.¹⁴

Stoga se ovaj rad bavi problematikom izvršenja presuda u kojima je ESLJP osudio Republiku Hrvatsku zbog neprovođenja učinkovite istrage zlostavljanja od strane policijskih službenika i zatvorskog osoblja. Kako svaka takva presuda stvara novo pravno stanje u smislu da država pravomoćne presude Suda treba izvršiti,¹⁵ to se u ovom radu istražuje upravo taj uski segment obveza kako bi se provjerilo je li i u kojoj mjeri Republika Hrvatska otklonila prigovore koje joj je uputio ESLJP. U tom se smislu najprije prikazuju konkretni akcijski planovi iz aspekta poduzetih individualnih i općih mjera u aktualnim hrvatskim predmetima u postupku izvršenja i ocjenjuje njihova uspješnost. Na temelju takve podloge empirijski se istražuje praksa postupanja hrvatskih pravosudnih tijela u otkrivanju, progonu i suđenju za kaznena djela u kojima se ocrta povreda čl. 3. EKLJP-a u djelovanju policije i zatvorskog osoblja. Naposljetku se kritički razmatra aktualni zakonodavni okvir i nedostaci postojećih procesnih rješenja i daju preporuke za njihovo otklanjanje u cilju uspješnog izvršenja presuda ESLJP-a i stvaranja normativnog okvira koji će *pro futuro* prevenirati povredu obveze provođenja učinkovite istrage iz aspekta čl. 3. EKLJP-a.

2. IZVRŠENJE PRESUDA ESLJP-a U CILJU ISPUNJENJA PROCEDURALNE OBVEZE PROVOĐENJA UČINKOVITE ISTRAGE ZBOG KRŠENJA ČL. 3. EKLJP-a OD STRANE DRŽAVNIH AGENATA

2.1. Obveza izvršenja presuda ESLJP-a

Donošenjem presude u kojoj je utvrđena povreda konvencijskih prava, a država osuđena pred ESLJP-om nastaje novo pravno stanje iz kojeg proizlaze

---

¹³ Uz vodeći predmet Skendžić i Krznarić protiv Hrvatske u postupku nadzora jesu i četiri ponavljajuća slučaja B. i drugi protiv Hrvatske, Jelić protiv Hrvatske, Jularić protiv Hrvatske te M. i drugi protiv Hrvatske.

¹⁴ Pored V. D. protiv Hrvatske u postupku nadzora jesu i tri ponavljajuća slučaja Mafalani protiv Hrvatske, Štitić protiv Hrvatske i Tadić protiv Hrvatske.

¹⁵ O dužnosti izvršenja presuda u skladu s pravnim stajalištima i praksom ESLJP-a, tzv. konvencijski komfornom tumačenju domaće prava, vidi: Z. Burić, Obveza izvršenja konačnih presuda Europskog suda za ljudska prava – u povodu odluke i rješenja Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-III/3304/2011 od 23. siječnja 2013., Zagrebačka pravna revija, vol. 2, br. 1/2013, str. 119-123.

izvjesne obveze za državu.¹⁶ Drugim riječima, država mora poduzeti potrebne mjere za izvršenje presude.¹⁷ Obveza izvršenja presude pretpostavlja nekoliko kumulativnih mjera, koje se sastoje u dužnosti države da: otkloni činjenje daljnjih povreda, sanira štetne posljedice i uspostavi stanje stvari kakvo je postojalo prije nastupa povrede te da preventivno djeluje da se takve povrede ubuduće ne događaju.¹⁸ Stoga se djelatnost države na izvršenju presuda ESLJP-a može podijeliti na tzv. pojedinačne i opće mjere.¹⁹ Pojedinačne su mjere restitutivne naravi i usmjerene su na popravljivanje štete koja je nastala podnositelju zahtjeva. Popravljanje štete ostvaruje se kroz plaćanje pravične naknade štete, ali i poduzimanje drugih mjera, kao što su obnova kaznenog postupka, ubrzanje ili okončanje postupka, puštanje pritvorene osobe na slobodu i sl.²⁰ S druge strane opće mjere podrazumijevaju poduzimanje konkretnih vidljivih koraka usmjerenih na prevenciju budućih povreda. One se u pravilu sastoje u provođenju, distribuciji i diseminaciji presuda ESLJP-a tijelima kaznenog progona i postupka, provođenju zakonodavnih reformi, promjeni prakse postupanja kroz izdavanje naputaka i uredbi, ali i izmjeni sudske prakse domaćih sudova.²¹

Stoga će u nastavku biti razmotrene konkretne pojedinačne i opće mjere koje su poduzete u odnosu na predmete koji su u postupku izvršenja vezano uz utvrđenu proceduralnu povredu čl. 3., koja se očituje u neprovođenju učinkovite istrage navoda o zlostavljanju od strane državnih agenata analizom akcijskih planova i izvješća koje je Republika Hrvatska dostavila Odboru ministara.

2.2. Akcijski plan u predmetu Đurđević protiv Hrvatske

U predmetu *Đurđević protiv Hrvatske* Vlada Republike Hrvatske (dalje: Vlada RH) dostavila je 5. rujna 2012. Akcijski plan,²² a 28. studenog 2013.

---

¹⁶ O razlici između izvršenja i implementacije presuda ESLJP-a vidi: M. Konforta, *op. cit.* (bilj. 12), str. 274.

¹⁷ Vidi: E. A. Abdelgawad, The Execution of the Judgments of the European Court of Human Rights: Towards a Non-coercive and Participatory Model of Accountability, *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, vol. 69, 2009, str. 471-506.

¹⁸ S. Trgovac, S. Grbavac, S. Marković, Ustavnosudski pogled na izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava, *Zbornik PFRI*, vol. 39, br. 1/2018, str. 638.

¹⁹ Za kritički osvrt vidi: D. Anagnostou, A. Mungiu-Pippidi, Domestic Implementation of Human Rights Judgments in Europe: Legal Infrastructure and Government Effectiveness Matter, *The European Journal of International Law*, vol. 25, br. 1/2014, str. 205-227.

²⁰ S. Trgovac, S. Grbavac, S. Marković, *op. cit.* (bilj. 55), str. 640.

²¹ *Ibid.*, str. 643.

²² Akcijski plan Đurđević protiv Hrvatske, DH-DD(2012)780, 5. rujna 2012., https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=090000168063cf3e, posjećeno 22. 8. 2019.

Dopunu akcijskog plana,²³ u kojima je izvijestila Odbor Ministara o individualnim i općim mjerama poduzetima nakon što je presuda postala konačna.

U pogledu individualnih mjera razvidno je da je državno odvjetništvo poduzelo konkretne korake usmjerene na otklanjanje očitih nedostataka neovisnog, adekvatnog i sveobuhvatnog istraživanja. To se očituje u otvaranju i provođenju neovisne istrage i poduzimanju niza dokaznih radnji, koje su uključivale ispitivanje osumnjičenika, svjedoka i vještaka, usmjerenih na detaljno i brižljivo istraživanje svih okolnosti slučaja. Nakon provedene istrage državno je odvjetništvo odustalo od kaznenog progona. Podnositelj zahtjeva bio je nezadovoljan odlukom državnog odvjetništva te je preuzeo kazneni progon podizanjem optužnice pred nadležnim sudom. Optužnica je potvrđena i započela je rasprava. Budući da od 2013. do danas Vlada RH nije izvijestila Odbor ministara o daljnjem napretku individualnih mjera, nije poznato je li postupak još uvijek u tijeku ili je pravomoćno dovršen.

Što se tiče općih mjera, valja istaknuti da je presuda prevedena na hrvatski jezik i dostavljena svim relevantnim tijelima u Republici Hrvatskoj (Ustavni sud, Vrhovni sud, Glavni državni odvjetnik, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo znanosti te Županijski i Općinski sud u Ivanić-Gradu). Pored toga Glavni državni odvjetnik dostavio je presudu svim državnim odvjetništvima u RH, a Ravnateljstvo policije obavijestilo je sve policijske odjele u RH o utvrđenjima ESLJP-a u konkretnom predmetu. Kada je riječ o zakonodavnim izmjenama, u izvješću je istaknuto da je 2012. u povodu ocjene ustavnosti ZKP-a Ustavni sud utvrdio neustavnim znatan broj odredaba ZKP-a i naložio zakonodavcu da u kratkom roku uskladi ZKP s Ustavom. U dopuni izvješća osobito je naglašeno da je Ustavni sud, direktno primijenivši načela istaknuta u predmetu *Đurđević*, nametnuo pozitivnu obvezu zakonodavcu da u okviru državnog odvjetništva i suda uredi instancijsko pravno sredstvo protiv odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u radu državnih odvjetnika i sudaca istrage koje dovode do nedjelotvornosti prethodnog postupka, odnosno pojedinih predistražnih i istražnih radnji i mjera, tako da to sredstvo ispunjava zahtjeve djelotvornog domaćeg pravnog sredstva iz članka 13. Konvencije.

Iako je predmet još uvijek u fazi izvršenja pred Odborom ministara, gotovo šest godina prošlo je od kada je podneseno posljednje izvješće o napretku Republike Hrvatske u otklanjanju uzroka neučinkovite istrage.

---

²³ Dopuna akcijskog plana *Đurđević* protiv Hrvatske, DH-DD(2014)456, 23. studenog 2013., https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=090000168063d56a, posjećeno 22. 8. 2019.

2.3. Akcijski plan u predmetu Mađer protiv Hrvatske

U predmetu *Mađer protiv Hrvatske* Vlada RH dostavila je 21. ožujka 2012. Akcijski plan,²⁴ a 2. prosinca 2013. Dopunu akcijskog plana,²⁵ u kojima je izvijestila Odbor ministara o pojedinačnim i općim mjerama poduzetima nakon što je presuda postala konačna.

U kontekstu provedenih pojedinačnih mjera podnositelj je na temelju utvrđenja u samoj presudi podnio zahtjev za obnovu kaznenog postupka pred nadležnim sudom. Međutim Županijski sud u Velikoj Gorici njegov je zahtjev odbacio kao nepravovremen budući da je podnesen nakon proteka prekluzivnog roka u kojemu je mogao biti izjavljen. Podnositelj se žalio na takvu odluku Vrhovnom sudu RH, no taj je sud žalbu odbio i potvrdio odluku prvostupanjskog suda, a podnositelj zahtjeva potom se obratio Glavnom državnom odvjetniku RH s prijedlogom za podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Kada je riječ o konkretno poduzetim općim mjerama u kontekstu povrede obveze provođenja učinkovite istrage navodnog zlostavljanja od strane policije, Vlada je istaknula da je presuda prevedena na hrvatski jezik i dostavljena svim relevantnim tijelima u Republici Hrvatskoj (Ustavni sud, Vrhovni sud, Glavni državni odvjetnik, Ministarstvo unutarnjih poslova, Služba za zatvorski sustav te Županijski sud u Velikoj Gorici). Napomenuto je da Ravnateljstvo policije provodi edukacije policijskih službenika o praksi ESLJP-a na razini cijele RH, kao i da je Služba za zatvorski sustav o konkretnom predmetu izvijestila sve zatvore, kaznionice i odgojne zavode. Nadalje je istaknuto da je reformom ZKP-a iz 2008., koja je 2011. formalno stupila na snagu za sva kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti, državni odvjetnik postao jedino tijelo ovlašteno pokretati i voditi istragu, a dokazne radnje u njoj provodi sam ili na temelju njegova naloga istražitelj. Slijedom rečenog jedino je državni odvjetnik ili istražitelj ovlašten provoditi formalno ispitivanje okrivljenika, zbog čega je Vlada RH izrazila svoje nadanje da će takvo novo uređenje prethodnog postupka osigurati da se u praksi uspješno poštuju kriteriji učinkovite istrage izgrađeni u praksi ESLJP-a.

I u ovom je predmetu Vlada podsjetila da je odlukom Ustavnog suda iz 2012. utvrđena neusklađenost ZKP-a s Ustavom i da će pratiti napredak legslativnih promjena i o njima izvijestiti Odbor ministara, no posljednjih šest godina nije dostavljeno nijedno izvješće.

---

²⁴ Akcijski plan Mađer protiv Hrvatske, DH-DD(2012)377, 21. ožujka 2012., <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168063cfa8>, posjećeno: 22. 8. 2019.

²⁵ Dopuna akcijskog plana Mađer protiv Hrvatske, DH-DD(2014)469, 2. prosinca 2013., https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=090000168063d1fa, posjećeno: 22. 8. 2019.

2.4. Akcijski plan u predmetu V. D. protiv Hrvatske

U predmetu *V. D. protiv Hrvatske* Vlada RH dostavila je 16. kolovoza 2012. Akcijski plan,²⁶ u kojem je izvijestila Odbor ministara o pojedinačnim i općim mjerama poduzetima nakon što je presuda postala konačna. Posebnost tog predmeta ogleda se u okolnosti što je riječ o vodećem slučaju, uz koji Odbor ministara prati još tri ponavljajuća slučaja novijeg datuma (*Mafalani*, *Štitić* i *Tadić*) u kojima su uočeni istovrsni nedostaci učinkovite istrage zbog povreda čl. 3. od strane policijskih službenika.

U obrazloženju provedenih pojedinačnih mjera u izvješću je istaknuto da je podnositelj zahtjeva u oba kaznena postupka protiv policijskih službenika podnio zahtjev za obnovu kaznenog postupka.

U pogledu provedenih općih mjera napomenuto je da je presuda prevedena na hrvatski jezik i dostavljena svim relevantnim tijelima (Ustavni sud, Vrhovni sud, Glavni državni odvjetnik, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ravnateljstvo policije). Ravnateljstvo policije dalje je prosljedilo presudu svim policijskim odjelima diljem Hrvatske i skrenulo pozornost svim policijskim upravama na potrebu dosljedne primjene Konvencije, zajedno s domaćim zakonima koji propisuju ovlasti i postupke policijskog rada, kako bi se osiguralo poštivanje i zaštita ljudskih prava u radu svih policijskih službenika. Pored navedenog i u ovom je predmetu istaknuta odluka Ustavnog suda iz 2012. o neusklađenosti ZKP-a s Ustavom i naglašeno je da će Vlada izvijestiti Odbor ministara o daljnjem otklanjanju uzroka neučinkovite istrage.

S obzirom na navedeno, a osobito na okolnost da su nedavno donesene konačne presude u još tri ponavljajuća predmeta, valja istaknuti da je Odbor ministara izrazio svoje očekivanje da Vlada podnese konkretno izvješće o učinkovitosti do sada poduzetih općih i drugih mjera usmjerenih na prevenciju policijskog zlostavljanja, kao i općih mjera poduzetih u cilju jačanja učinkovitosti istrage u slučaju kada postoje navodi o policijskom zlostavljanju. Takav stav Odbora ministara potpuno je razumljiv budući da su konačne presude ESLJP-a u ponavljajućim slučajevima donesene 2015. i 2018., a Hrvatska je u razdoblju od konačnosti presude u predmetu *V. D.* imala sasvim dovoljno vremena da stvori konkretni zakonodavni okvir za rješavanje problema neučinkovite istrage policijskog zlostavljanja.

---

²⁶ Akcijski plan V. D. protiv Hrvatske, DH-DD(2012)78, 16. kolovoza 2012., [https://hudoc.exec.coe.int/eng#{%22EXECIdentifier%22:%22DH-DD\(2012\)781E%22}](https://hudoc.exec.coe.int/eng#{%22EXECIdentifier%22:%22DH-DD(2012)781E%22}), posjećeno: 22. 8. 2019.

2.5. Akcijski plan u predmetu Dolenec i Gladović protiv Hrvatske

U predmetu *Dolenec protiv Hrvatske* Vlada RH dostavila je 11. siječnja 2012. Akcijsko izvješće,²⁷ a 21. rujna 2017. Akcijski plan,²⁸ u kojima je izvještala Odbor ministara o pojedinačnim i općim mjerama poduzetima nakon što je presuda postala konačna. U okviru predmeta *Dolenec* kao vodećeg predmeta Odbor ministara prati i ponavljajući slučaj *Gladović protiv Hrvatske*.

U pogledu pojedinačnih mjera poduzetih u navedenim predmetima Vlada RH u svojem akcijskom izvješću i planu navodi da podnositelji zahtjeva nisu zatražili obnavljanje, odnosno pokretanje novog kaznenog postupka. U međuvremenu je nastupila zastara kaznenog progona budući da je riječ o kaznenim djelima lake tjelesne ozljede, za koja se kazneni progon poduzima po privatnoj tužbi.

Kada je riječ o općim mjerama poduzetima u cilju otklanjanja utvrđenih nedostataka učinkovite, sveobuhvatne i neovisne istrage zbog zlostavljanja od strane zatvorskog osoblja, valja naglasiti da su u Akcijskom planu iz 2017. vidljivi prvi ozbiljni koraci u tom smjeru. Pored već uobičajenog provođenja presuda i upoznavanja stručne javnosti s njihovim sadržajem te provođenja seminara i radionica u cilju podizanja svijesti o važnosti poštivanja konvencijskih standarda učinkovite istrage, učinjeni su i praktično vidljivi pomaci koji se odnose na: a) uspostavljanje Nacionalnog preventivnog mehanizma za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja (dalje: NPM),²⁹ b) propisivanje Naloga o postupanju u incidentnim situacijama u kojima su primijenjena sredstva prisile, c) izmjenu prakse postupanja pravosudnih tijela, d) uspostavljanje u okviru Ustavnog suda učinkovitog pravnog sredstva implementacijom signature U-III Bi koja se odnosi na postupak u povodu ustavne tužbe i prije nego što je iscrpljen pravni put zbog neprovođenja učinkovite istrage kaznenih djela vezanih uz čl. 2. i čl. 3. EKLJP-a.

---

²⁷ Akcijsko izvješće Dolenec protiv Hrvatske, Gladović protiv Hrvatske, DH-DD(2012)55, 11. siječnja 2012., https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=090000168063d1ee, posjećeno: 23. 8. 2019.

²⁸ Akcijski plan Dolenec protiv Hrvatske, Gladović protiv Hrvatske, DH-DD(2017)1097, 21. rujna 2017., https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016807595f2, posjećeno: 23. 8. 2019.

²⁹ Zakon o Nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja od 28. siječnja 2011., Narodne novine br. 18/11, 33/15.

2.5.1. Nacionalni preventivni mehanizam za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja

Vlada RH obavijestila je Odbor ministara da je 2011. ustrojen Nacionalni preventivni mehanizam za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja u osobi Pučkog pravobranitelja, koji je ovlašten obilaziti mjesta u kojima se nalaze ili bi se mogle nalaziti osobe lišene slobode, daje preporuke nadležnim tijelima vlasti i ustanovama radi poboljšavanja postupanja, daje prijedloge i primjedbe na zakone i druge propise te nacрте zakona i drugih propisa radi promicanja zaštite osoba lišenih slobode od mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja te surađuje s Pododborom Ujedinjenih naroda za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja (čl. 3. NPM-a). Osobito je istaknuto da sve pritužbe zatvorenika u kojima su iznesene tvrdnje o navodnom zlostavljanju Pučki pravobranitelj redovito prosljeđuje nadležnim pravosudnim tijelima na daljnje postupanje. Slijedom toga Vlada u svojem Akcijskom planu zaključuje da je NPM jedna od konkretnih mjera implementiranih u pravni sustav RH kako bi se uspješno prevenirale povrede Konvencije utvrđene u predmetu Dolenc i Gladović.

U svojem izvješću za 2018. godinu Pučka pravobraniteljica analizirala je stanje u zatvorskom i policijskom sustavu. Konstatirala je povećan broj pritužbi na međuzatvoreničko nasilje. Pritom naglašava da nije dovoljno samo reaktivno postupanje, kroz koje službenici zatvorskog sustava, nakon zaprimanja dojava o mogućem nasilju, poduzimaju mjere kako bi zaštitili žrtvu te utvrdili okolnosti incidenta. Zbog toga predlaže da se, sukladno § 31. Izvješća CPT-a za Republiku Hrvatsku iz 2018.,³⁰ izradi nacionalni plan borbe protiv nasilja kako od zatvorskog osoblja tako i od drugih zatvorenika.³¹ Jednako tako, sagledavajući stanje u policijskom sustavu, istaknula je da je primijećen povećan broj pritužbi na postupanje policije, a osobito se to odnosi na prekorachenje u primjeni ovlasti u postupcima u kojima se koristi tjelesna snaga i koji rezultiraju oduzimanjem slobode, a pritužbe su zaprimane i zbog zlostavljanja tijekom zadržavanja u policijskim prostorijama.³² Zbog toga predlaže uvođenje videonadzora u sve prostorije policije u kojima se nalaze ili kreću osobe lišene slobode, što bi predstavljalo dodatnu mjeru zaštite protiv njihova zlostavljanja, no i zaštitu policijskih službenika kod neutemeljenih navoda o fizičkom ili

---

³⁰ Izvješće CPT-a za Republiku Hrvatsku iz 2018, <https://rm.coe.int/16808e2a0e>, posjećen: 7. rujna 2019.

³¹ Izvješće Pučke pravobraniteljice za 2018., str. 243, <https://www.ombudsman.hr/hr/izvjesca-puckog-pravobranitelja/>, posjećen: 7. rujna 2019.

³² *Ibid.*, str. 243, 245.

psihičkom zlostavljanju ili neljudskom postupanju.³³ Ocjenjujući stanje u policijskom sustavu, ističe da su i tijekom posjeta CPT-a 2018., kao i tijekom obilazaka NPM-a istaknuti navodi o zlostavljanju tijekom uhićenja ili policijskog ispitivanja, za koje postoje i medicinski dokazi. Zbog toga predlaže provođenje učinkovite istrage sukladno praksi ESLJP-a kako bi se otklonila svaka sumnja na moguće zlostavljanje ili neljudsko postupanje.³⁴

2.5.2. *Nalog o postupanju u incidentnim situacijama u kojima su primijenjena sredstva prisile*

Sljedeća važna opća mjera usmjerena na otklanjanje uzroka neučinkovite istrage u zatvorskom sustavu jest tzv. Nalog o postupanju u incidentnim situacijama u kojima su primijenjena sredstva prisile. Taj svojevrtni protokol za postupanje donio je Središnji ured Uprave za zatvorski sustav i probaciju Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske (dalje: Središnji ured) 12. listopada 2011.³⁵ Prema tom obveznom nalogu za postupanje, koji je prosljeđen svim zatvorskim jedinicama u RH, zatvorsko osoblje dužno je prije nego što upotrijebi sredstva prisile prema zatvoreniku: a) utvrditi adekvatnost i zakonitost poduzimanja mjere, b) procijeniti razmjernost i intenzitet poduzimanja mjere te c) omogućiti liječnički pregled zatvorenika odmah nakon poduzimanja prisilne mjere, a onda ponovno nakon proteka 12 sati. Radi osiguranja objektivnog sagledavanja svih okolnosti slučaja u kojemu su poduzeta sredstva prisile prema zatvoreniku Upravitelj zatvora dužan je odmah podnijeti izvješće Središnjem uredu. Izvješće mora sadržavati pisane izjave svih osoba uključenih u incident, izjave svjedoka i liječničko izvješće. Nakon primitka izvješća Središnji će ga ured razmotriti i ukoliko smatra da su ostvarena obilježja nekog kaznenog djela, obavještava o tome državnog odvjetnika ili policiju. Kao dokaz uspješnosti navedenog protokola Vlada RH prezentirala je tri slučaja iz prakse u kojima je provedena učinkovita istraga zlostavljanja zatvorenika od strane drugih zatvorenika. Ipak, pravi test korisnosti ovog pravnog sredstva stvarno bi bio vidljiv tek u slučaju provođenja istrage navodnog zlostavljanja zatvorenika od strane zatvorskog osoblja, zbog čega je, uostalom, predmet *Dolenec* i *Gladović* pod nadzorom Odbora ministara. Unatoč tome Vlada RH je u svojem izvješću istaknula da je time stvorila učinkovit sustav za rješavanje navoda o zlostavljanju u zatvorskim ustanovama, čime je otklonjena opasnost da državna tijela

---

³³ *Ibid.*, str. 245.

³⁴ *Ibid.*, str. 252.

³⁵ Nalog o postupanju u incidentnim situacijama u kojima su primijenjena sredstva prisile nije javno dostupan. Zbog toga su autori tumačili njegovu korisnost na temelju javno objavljenog akcijskog plana u predmetu *Dolenec*.

svojim pasivnim postupanjem ignoriraju navode o zlostavljanju i onemogućavaju provođenje istrage. Strogim propisivanjem hodograma postupanja osigurano je da izjavu o navodnom zlostavljanju najprije provjeri neovisno tijelo u okviru zatvorskog sustava koje nije povezano s osobama i ustanovom gdje se navodna povreda dogodila, a potom da ovisno o okolnostima konkretnog slučaja proslijedi prijavu navodnog zlostavljanja tijelima kaznenog progona.

2.5.3. Promjena prakse postupanja pravosudnih tijela

Sljedeća važna opća mjera jest usklađivanje postupanja domaćih pravosudnih tijela s recentnom praksom ESLJP-a. Naime na podlozi odluka Suda u predmetima *Dolenec i Gladović protiv Hrvatske* došlo je do ciljane izmjene prakse postupanja državnih odvjetništava i sudova u cilju usklađivanja sa standardima učinkovite istrage kad je riječ o postupanju po navodima o zlostavljanju od strane državnih agenata. Primjer dobre prakse postupanja Vlada RH prikazala je u predmetu Ik-I-209/15, u kojemu su detaljno i brižljivo istraženi navodi zatvorenika da ga je zatvorski čuvar ozlijedio udarcima u glavu. U tom slučaju sudac izvršenja ispitao je navode zatvorenika razmatranjem pisanih izvjava zatvorenika i zatvorskog čuvara o navodnom zlostavljanju, proučavanjem medicinske dokumentacije o ozljedama zatvorenika, pribavljanjem pisane izvještaje medicinske sestre koja je bila prisutna liječničkom pregledu zatvorenika te prikupljanjem izvjava svjedoka, kao i izvjava drugih zatvorenika. Takav način postupanja suca izvršenja definitivno pokazuje da su poduzeti konkretni aktivni koraci u cilju sveobuhvatnog sagledavanja svih okolnosti slučaja o navodnom zlostavljanju i definitivno predstavlja napredak u odnosu na predmet *Dolenec protiv Hrvatske*, u kojemu je sudac izvršenja bio potpuno pasivan i ignorirao navode o zlostavljanju u cijelosti se pritom oslanjajući na izvješće upravitelja zatvora i zatvorskog osoblja involviranog u incident.

2.5.4. Signatura U-III/15 - ustavna tužba kao djelotvorno pravno sredstvo za zaštitu proceduralnog aspekta čl. 2. i 3. EKLJP-a

Kao osobiti iskorak usmjeren prema uspješnom izvršenju presuda ESLJP-a Vlada je u izvješću Odboru ministara istaknula da je u okviru općih mjera stvoreno posebno pravno sredstvo usmjereno na zaštitu proceduralnog aspekta čl. 2. i 3. EKLJP-a. Povod implementaciji tog pravnog sredstva bila je precedentna odluka Ustavnog suda u predmetu *Hršum*,³⁶ u kojemu je Ustavni sud po

---

³⁶ Hršum protiv Hrvatske, br. U-III-6559/2010, presuda od 13. studenoga 2014.

prvi put utvrdio povredu proceduralne obveze provođenja učinkovite istrage iz čl. 23. st. 1. Ustava zbog izostanka reakcije državnih tijela na navode o zlostavljanju tijekom uhićenja. Potom je Ustavni sud, pozivanjem na čl. 127. st. 3. Ustava RH, 23. prosinca 2014. donio odluku o dopuni Poslovnika Ustavnog suda Republike Hrvatske, kojom je uvedena nova ustavnosudska oznaka predmeta, signatura U-III Bi.³⁷ Ta se signatura odnosi na postupak kojim se omogućuje podizanje ustavne tužbe pred Ustavnim sudom i prije nego što je iscrpljen pravni put zbog neprovođenja istrage kaznenih djela vezanih uz čl. 2. i čl. 3. Konvencije. Predviđajući to pravno sredstvo, Ustavni je sud predvidio svoju nadležnost za odlučivanje o ovim vrstama ustavnih tužbi omogućujući tako potencijalnim podnositeljima zahtjeva da svoje tužbe podnesu Ustavnom sudu prije podnošenja zahtjeva pred ESLJP-om. Time je omogućeno da se problem neučinkovite istrage riješi već na nacionalnoj razini, čime se osigurava dosljedno provođenje načela supsidijarnosti. Korisnost tog pravnog sredstva ogleda se u okolnosti da se nadzorna ovlast Ustavnog suda za ispitivanje prigovora neučinkovite istrage aktivira puno ranije, naime da još u tijeku kaznenog postupka razmotri sve radnje poduzete u konkretnom predmetu u njihovoj ukupnosti te da primjenom konvencijskih standarda u zaštiti proceduralnog aspekta čl. 2. i 3. ciljano obveže nadležno tijelo da provede istragu u kojoj će dosljedno biti poštivani standardi ESLJP-a za provođenje učinkovite istrage. Vlada RH tom je prilikom istaknula da implementacija tog posebnog pravnog sredstva pokazuje jasnu volju Republike Hrvatske da doista riješi problem neučinkovite istrage u svim slučajevima zlostavljanja i povrede čl. 3. EKLJP-a izražavajući svoje očekivanje da će ti naponi biti prepoznati kao važan doprinos u izvršenju presuda ESLJP-a koje su pod nadzorom Odbora ministara.

Do sada je Ustavni sud u 19 slučajeva postupao po ustavnim tužbama podnesenim pozivanjem na signaturu U-III Bi, a razlozi zbog kojih su podnesene mogu se sumirati u tri skupine: a) uvjeti u zatvoru, b) neprovođenje odluka suca izvršenja u kojima je utvrđeno da je podnositelj smješten u neodgovarajućim uvjetima, c) neprovođenje učinkovite istrage kaznenih djela vezanih uz čl. 2. i 3. EKLJP-a. Kada je riječ o problematici neučinkovite istrage, Ustavni je sud do sada odlučivao o devet ustavnih tužbi, i to sedam zbog neprovođenja učinkovite istrage smrti iz čl. 2. EKLJP-a i dvije zbog neprovođenja učinkovite istrage zabrane mučenja, nečovječnog, ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja iz čl. 3 EKLJP-a. Pri tome je usvojio samo jednu ustavnu tužbu, i to zbog povrede čl. 3. EKLJP-a, dok je u svim ostalim slučajevima ustavne tužbe odbio kao neosnovane.

Premda je Vlada izrazila svoje nadanje da će ustavna tužba prema signaturi U-III Bi biti jedan od ključnih doprinosa rješavanju problema neučinkovite

---

³⁷ Usp. M. Pleić, *op. cit.* (bilj. 10), str. 271.

istrage uslijed povreda čl. 2. i 3. EKLJP-a, ipak valja oprezno tumačiti smisao i doseg tog pravnog sredstva. Naime ustavna tužba kao takva predstavlja *ultima ratio* za rješavanje problema neučinkovite istrage kada je povreda temeljnog ljudskog prava žrtve kaznenog djela na učinkovitu istragu praktično već nastupila. Sasvim je razumljivo da će tada Ustavni sud svojim pravnim shvaćanjem izraženim kroz autoritet izrečene presude obvezati domaće tijelo kaznenog progona da provede istragu u skladu s konvencijskim standardima. Međutim stvarno se time ne otklanjaju uzroci koji su u stvari i doveli do podnošenja ustavne tužbe, nego se otklanja šteta nakon što je povreda već nastupila. Stoga ustavna tužba ne može i ne smije biti jedino učinkovito pravno sredstvo, bez obzira na to što je uređena na taj način da je žrtva može podnijeti i onda „kada nije iscrpljen redovni put pravne zaštite.“ Nužno je naime tako urediti domaći pravni poredak da se izmjenama i dopunama zakonskih propisa te propisivanjem protokola i naputaka za postupanje preventivno djeluje i ciljano obvežu državna tijela na konvencijski komforno postupanje, i time oživotvore konvencijski standardi učinkovite istrage u svakodnevnoj praksi. Pri takvu uređenju domaćeg pravnog poretka moguće pogreške u postupanju bit će svedene na minimum, a ustavna će tužba biti dodatni osigurač za iznimne slučajeve kada ti standardi nisu bili poštovani.

3. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE PRAKSE POSTUPANJA HRVATSKIH PRAVOSUDNIH TIJELA U OTKRIVANJU, PROGONU I SUĐENJU ZA KAZNENA DJELA U KOJIMA SE OCRTAVA POVREDA ČL. 3. EKLJP-a U DJELOVANJU POLICIJE I ZATVORSKOG OSOBLJA

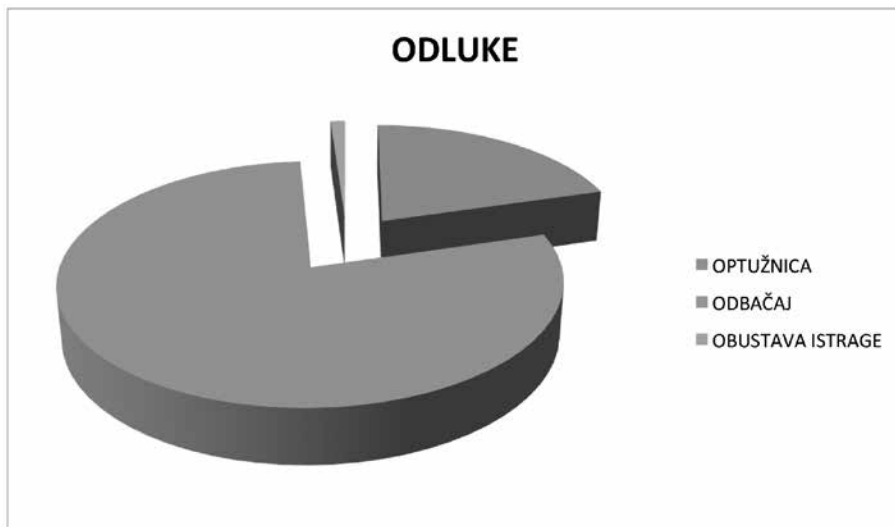
Za potrebe ovog rada provedeno je istraživanje na uzorku od 22 općinska državna odvjetništva i 15 županijskih državnih odvjetništava kako bi se dobili podaci o aktivnosti državnih odvjetništava u postupanju u pogledu prijave zlostavljanja od strane policijskih službenika ili pravosudnih policajaca. Od navedenih državnih odvjetništava zatraženo je, prema unaprijed sastavljenom nizu pitanja, dostavljanje podatka o broju zaprimljenih kaznenih prijava za kaznena djela zlostavljanja od strane službenih osoba za razdoblje od 15. prosinca 2013. do 1. lipnja 2019. godine i odluka koje su donesene u državnim odvjetništvima povodom zaprimljenih kaznenih prijava. Izdvojen je podatak o preuzimanju progona po žrtvi kaznenog djela nakon rješenja o odbačaju kaznene prijave. Nadalje, zatraženo je i dostavljanje podataka o broju dana koje je kaznena prijava provela u izvidima, koliko je dana trajala istraga/istraživanje te koliko je dana pojedinačni predmet povodom optužnice proveo pred prvostupajskim, odnosno drugostupajskim sudom, te je na temelju toga izračunato prosječno trajanje pojedine faze postupanja.

U razdoblju od 15. prosinca 2013. do 1. lipnja 2019. prijavljeno je ukupno 96 policijskih službenika/pravosudnih policajaca zbog kaznenih djela ubojstva iz članka 110. KZ/11, teškog ubojstva iz članka 111. KZ/11, tjelesne ozljede iz članka 117. stavka 2. KZ/11, teške tjelesne ozljede iz članka 118. stavka 1. i 2. KZ/11, osobito teške tjelesne ozljede iz članka 119. stavka 2. KZ/11 i iznuđiva-
nja iskaza iz članka 297. KZ/11.

Od ukupnog broja prijavljenih osoba protiv 19 osoba podignuta je optužnica, protiv jedne osobe doneseno je rješenje o obustavi istrage, dok je u odnosu na 73 osobe doneseno rješenje o odbačaju kaznene prijave.

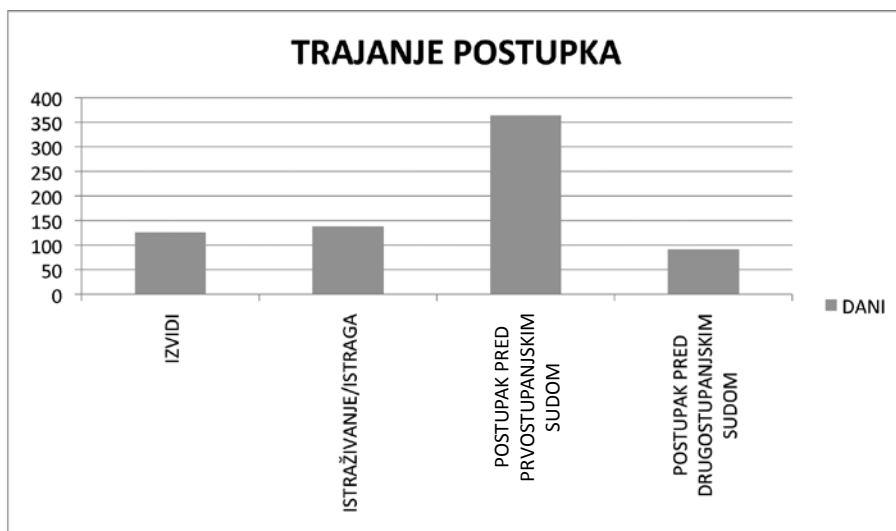
Protiv 17 osoba žrtva je nakon donošenja rješenja o odbačaju kaznene prijave preuzela kazneni progon, što predstavlja 23,29 % u odnosu na ukupan broj odbačenih prijava. U tri je predmeta sudac istrage odbio prijedlog oštećenika za provođenjem dokazne radnje prvog ispitivanja okrivljenika kao neosnovan, u dva predmeta donesena je oslobađajuća presuda te je drugostupanjski sud povodom žalbe ukinuo prvostupanjsku presudu i vratio na ponovno suđenje, u dva je predmeta donesena odbijajuća presuda, a u jednom predmetu državni je odvjetnik sukladno članku 58. stavku 2. ZKP-a preuzeo progon od oštećenika te je postupak u fazi rasprave. U ostalim predmetima sud je odbio prijedlog žrtve za preuzimanje kaznenog progona.

U odnosu na 19 optuženih policijskih službenika/pravosudnih policajaca doneseno je 8 prvostupanjskih presuda, i to 5 osuđujućih i 3 oslobađajuće, od toga su odlukom drugostupanjskog suda 3 osuđujuće presude u cijelosti potvrđene, a 2 su preinačene u pogledu kazne, 2 oslobađajuće su ukinute i vraćene na ponovno suđenje i odluku, dok je 1 oslobađajuća potvrđena. Bitno je napomenuti da je u većini predmeta (96,55 %) dokazne radnje provelo državno odvjetništvo, dok je državno odvjetništvo provelo izvide u 77,14 % slučajeva.

U pogledu trajanja kaznenog postupka vidljivo je da postupci najdulje traju pred prvostupanjskim sudom, gdje je prosjek trajanja postupaka 363,5 dana. Izvidi u prosjeku traju 126,07 dana, istraživanje/istraga 138,04 dana, a postupak pred drugostupanjskim sudom 91,5 dana.

4. DOSTATNOST I DOSLJEDNOST POSTOJEĆEG PRAVNOG OKVIRA ZA OTKLANJANJE UZROKA NEUČINKOVITE ISTRAGE – KRITIČKI OSVRT I PRIJEDLOZI *PRO FUTURO*

4.1. Neovisnost i nepristranost istražitelja

Jednim od najvećih problema u osiguranju provođenja učinkovite istrage zlostavljanja od policijskih službenika i zatvorskog osoblja pokazalo se kršenje kriterija neovisnog i nepristranog istraživanja.³⁸ Pri tome valja naglasiti da zahtjev neovisnosti istrage treba biti propisan na način i u kontekstu da može osigurati nepristrano postupanje prema bilo kojem državnom dužnosniku, odnosno službeniku, za kojeg postoji sumnja da je počinio kazneno djelo,³⁹ a taj je zahtjev utoliko zahtjevnije ispuniti kad je riječ o istrazi protiv osoba koje su pripadnici hijerarhijski strukturiranih tijela kao što su policija i državno odvjetništvo.⁴⁰ Sasvim je razumljivo da normativna djelatnost samo na razini ZKP-a nije i ne može biti adekvatan korak u dosljednom poštivanju tog standarda, nego je potrebno kroz druge propise kojima se uređuje organizacija i

³⁸ Detaljnije o standardima učinkovite istrage u slučaju policijskog zlostavljanja vidi: E. Svanidze, *Effective investigation of ill-treatment, Guidelines on European standards*, Council of Europe, 2014, str. 43-59.

³⁹ D. Harris, M. O'Boyle, E. Bates, C. Buckley, *Law of the European Convention on Human Rights*, Oxford University Press, 2014, str. 275-276.

⁴⁰ Tako i Z. Đurđević, *Osvrt na rezultate rada radne skupine Ministarstva pravosuđa za usklađivanje Zakona o kaznenom postupku s Ustavom Republike Hrvatske*, HLJKPP, vol. 20, br. 1/2013, str. 14.

funkcioniranje drugih državnih tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku na jasan i određen način predvidjeti procesne garancije za institucionalnu i praktičnu neovisnost u provođenju istrage. To znači da pravni okvir treba osigurati da izvide i istragu protiv državnih službenika i dužnosnika uvijek provodi tijelo nadležno s obzirom na stadij postupka u pitanju, pri čemu konkretni istražitelj mora biti nepristran i neovisan o osumnjičeniku.⁴¹

4.1.1. Aktualna procesna rješenja u postojećem pravnom okviru

Izvršavajući presude ESLJP-a, ali i Odluku Ustavnog suda iz 2012., Novela ZKP-a iz 2013. učinila je prvi, no ipak nedostatan korak prema osiguranju uvjeta za provođenje neovisne istrage protiv državnih agenata za koje postoji sumnja da su počinili kazneno djelo.⁴² Konkretno, čl. 212. st. 3. ZKP-a propisuje da, ukoliko je potrebno provesti hitne dokazne radnje prema službenoj osobi koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progone po službenoj dužnosti, policija će odmah obavijestiti državnog odvjetnika, koji će odlučiti o tome hoće li sam provesti tu radnju ili će dati nalog istražitelju. Kako je iz predmetne odredbe vidljivo, riječ je, doduše, o vrlo uskom krugu radnji, tzv. hitnim dokaznim radnjama, za čije je poduzimanje izrijeком propisan način postupanja kako bi se osiguralo neovisno postupanje⁴³ prema policijskom službeniku za kojeg postoji sumnja da je počinio kazneno djelo. Stoga navedena odredba sama za sebe ne pruža garancije da će osigurati neovisno provođenje istrage budući da je zakonodavac parcijalno riješio jedan mali segment postupanja tijekom izvida kaznenih djela, dok je za daleko značajnije faze postupka, kao što su istraga i istraživanje, izostalo izričito normiranje jamstava neovisnog postupanja.⁴⁴ Naime nekadašnja odredba čl. 67. st. 3. Zakona o državnom odvjetništvu⁴⁵ (dalje: ZDO/09) izrijeком je osiguravala

---

⁴¹ Z. Đurđević, *op. cit.* (bilj. 8), str. 127.

⁴² Navedena reforma nije osigurala neovisnost policijskih i državnoodvjetničkih istražitelja u slučaju kada je kazneno djelo počinio policijski službenik ili državni odvjetnik. Vidi: Z. Đurđević, Rekonstrukcija, judicijalizacija, konstitucionalizacija, europeizacija hrvatskog kaznenog postupka V. novelom ZKP/08: prvi dio?, *HLJKPP*, vol. 21, br. 2/2013, str. 360.

⁴³ Usp. J. Watts-Chevalier, Effective Investigations under Article 2 of the European Convention on Human Rights: Securing the Right to Life or an Onerous Burden on a State?, *The European Journal of International Law*, vol. 21, br. 3/2010, str. 718.

⁴⁴ Pojam učinkovite istrage ne odnosi se samo na istragu kao formalnu fazu prethodnog kaznenog postupka nego obuhvaća i čitav kazneni postupak pred domaćim sudom. Detaljnije: A. Novokmet, Z. Sršen, Neučinkoviti kazneni postupak pred sudovima – implementacija presuda Europskog suda za ljudska prava, *HLJKZP*, vol. 24, br. 2/2017, str. 293-334.

⁴⁵ Zakon o državnom odvjetništvu od 30. lipnja 2009., Narodne novine, br. 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13, 33/15 i 82/15.

neovisnost istrage i istraživanja prema policijskim službenicima propisujući da će, ako je kaznena prijava podnesena protiv policijskog službenika, državni odvjetnik sam provesti istragu, a ako se istraga ne provodi, sam će provesti istraživanje. Tako je državni odvjetnik trebao postupiti i u slučaju kad je prijava bila podnesena protiv druge službene osobe koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti. Međutim u novom Zakonu o državnom odvjetništvu⁴⁶ (dalje: ZDO/18) spomenuta je odredba u potpunosti izostala, zbog čega više nema izrijeckom propisanog uporišta za jamstvo neovisnosti istrage, odnosno istraživanja, kada su počinitelji kaznenog djela policijski službenici.

Kada je riječ o fazi izvida kaznenih djela, jamstvo neovisnog postupanja predviđeno je Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima⁴⁷ (dalje: ZPPO). Tako u situaciji kada postoji osnova sumnje da je kazneno djelo počinio policijski službenik ili drugi zaposlenik određene ustrojstvene jedinice Ministarstva ili njima bliska osoba ili je kazneno djelo počinjeno u prostorijama ustrojstvene jedinice Ministarstva, kriminalističko istraživanje ne može provoditi ta ustrojstvena jedinica, osim kada su navedene osobe zatečene u počinjenju kaznenog djela ili kada je potrebno provesti hitne dokazne radnje ili druge radnje koje ne trpe odgodu. U takvu će slučaju kriminalističko istraživanje provesti ona ustrojstvena jedinica Ministarstva koju za to odredi glavni ravnatelj ili osoba koju on za to ovlasti. Kad postoji osnova sumnje da je kazneno djelo počinio rukovodeći policijski službenik Ravnateljstva policije, bez odgode će se izvijestiti Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, koje će odlučiti o preuzimanju izvida kaznenog djela (čl. 11.e st. 1., 3. i 4. ZPPO-a).

4.1.2. Kritički osvrt i prijedlozi pro futuro

Na temelju analize postojećih normativnih rješenja mogu se uočiti nedostaci aktualnog sustava, iz kojih proizlazi zaključak da kriterij neovisnog i nepristranog istražitelja nije dosljedno proveden.

U pogledu faze izvida kaznenog djela može se primijetiti da je ZPPO predvidio uski obvezujući okvir postupanja u cilju osiguranja neovisnog provođenja izvida, no to rješenje ipak sadrži neke manjkavosti. To se prije svega odnosi na okolnost da nije osigurana hijerarhijska (institucionalna) neovisnost istražitelja budući da prema čl. 11.e ZPPO-a izvide provode policijski službenici koji pripadaju istoj hijerarhijskoj strukturi, premda nisu povezani s policijskim

---

⁴⁶ Zakon o državnom odvjetništvu od 1. rujna 2018., Narodne novine, br. 67/18.

⁴⁷ Zakon o policijskim poslovima i ovlastima od 30. lipnja 2019., Narodne novine, br. 76/2009, 92/2014, 70/2019.

službenicima za koje postoji sumnja da su počinili kazneno djelo.⁴⁸ Istovremeno, predmetna odredba uopće ne predviđa uključivanje državnog odvjetnika u cilju provjere navoda o zlostavljanju. Institucionalna neovisnost istražitelja pretpostavlja nepostojanje hijerarhijske povezanosti između tijela koje provodi istragu i osoba protiv kojih se istraga provodi.⁴⁹ Premda se načelno može prihvatiti stav da povjeravanje izvida drugoj ustrojstvenoj jedinici MUP-a pruža vjerodostojnu osnovu za objektivno postupanje, ipak stvarna pripadnost istoj hijerarhijskoj strukturi ne pruža apsolutne garancije za nepristrano postupanje. ESLJP je postavio zahtjev za institucionalnom i praktičnom neovisnošću istražitelja.⁵⁰ U navedenom slučaju institucionalna neovisnost ne postoji jer su svi policijski službenici, bez obzira na to kojoj jedinici ili službi pripadali, podložni hijerarhijskoj liniji zapovijedanja. Zbog toga je nužno osigurati da izvide provodi istražitelj koji će biti institucionalno neovisan o cijeloj hijerarhijskoj strukturi tijela kojemu pripada osumnjičeni policijski službenik. Daleko bolje rješenje bilo bi izričito propisati da će državno odvjetništvo, kao tijelo koje je u cijelosti institucionalno neovisno o MUP-u, uvijek imati apsolutni primat u provođenju izvida kaznenih djela koje su počinili policijski službenici. Pri tome državno odvjetništvo ima potpunu slobodu da u okviru opće ovlasti nalaže i nadzire poduzimanje pojedinih izvida kaznenih djela (čl. 38. st. 2. t. 2. ZKP-a) te da samo odabere ustrojstvenu jedinicu MUP-a koja mu može pružiti podršku u provođenju izvida u takvim specifičnim slučajevima.⁵¹

Za razliku od izvida kaznenih djela za koje je predviđen, iako ne bez uočljivih manjkavosti, procesni okvir usmjeren na osiguranje neovisnog postupanja u središnjoj i najvažnijoj fazi prethodnog postupka, u istrazi i istraživanju izostaje općeobvezujući normativni okvir za osiguranje neovisnosti istrage. Stoga se propust zakonodavca da u ZDO/18 eksplicitno prenese izričaj odredbe čl. 67. st. 3. ZDO/09 da je državni odvjetnik dužan samostalno provesti istragu i istraživanje uvijek kada postupa na temelju kaznene prijave podnesene protiv policijskog službenika mora sanirati ispravljanjem tog propusta izmjenama i dopunama ZDO/18 u kojima će biti jasno postulirana obveza i garancija neovisnog postupanja državnog odvjetnika u takvim slučajevima.

Kada je riječ o neovisnoj istrazi zlostavljanja od strane zatvorskog osoblja, ESLJP je kritizirao površno postupanje sudaca izvršenja u vezi s navodima o

---

⁴⁸ Slična rješenja predložila je radna skupina za izmjenu ZKP-a iz 2013. Vidi: Z. Đurđević, *op. cit.* (bilj. 8), str. 129.

⁴⁹ B. Vermeulen, H. Battjes, Prohibition of torture and other inhuman or degrading treatment or punishment (Article 3) u: P. Van Dijk, F. Van Hoof, A. Van Rijn, L. Zwaak (ur.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights*, Intersentia, 2018, str. 405.

⁵⁰ Vidi: J. Murdoch, R. Roche, *The European Convention on Human Rights and Policing*, Council of Europe, 2013, str. 32.

⁵¹ Tako i Z. Đurđević, *op. cit.* (bilj. 8), str. 128.

zlostavljanju, zbog čega je zaključio da nisu proveli neovisnu istragu. Premda Zakon o izvršavanju kazne zatvora⁵² (dalje: ZIKZ) u čl. 15. regulira pravo zatvorenika na pritužbu, a u čl. 17. predviđa mogućnost sudske zaštite protiv postupka i odluke uprave kaznonice, odnosno zatvora,⁵³ ZIKZ i dalje ne predviđa odredbe kojima bi se osiguralo neovisno istraživanje suca izvršenja ili državnog odvjetnika navoda o zlostavljanju u zatvorskoj ustanovi niti je propisano da svoje odluke ne smiju temeljiti samo na navodima i izjavama zatvorskih službenika koji su implicirani u počinjenje kaznenog djela.⁵⁴

4.2. Adekvatnost i sveobuhvatnost istrage

Kriteriji adekvatnosti i sveobuhvatnosti istrage bili su jedni od najčešćih nedostataka obveze provođenja učinkovite istrage zlostavljanja od državnih agenata u predmetima protiv Republike Hrvatske.⁵⁵ Kad se polazi od navedenog, valja istaknuti da je ESLJP često naglašavao nevoljkost i nedostatak revnosti domaćih tijela u postupanju povodom prigovora o zlostavljanju,⁵⁶ bilo da se radi o potpunom izostanku reakcije na navode o zlostavljanju, o nedostatnoj aktivnosti tijekom izvida i odlučivanja o kaznenoj prijavi ili pak o odugovlačenju postupka jednom kad je formalno započeo.⁵⁷ Kako u navedenim slučajevima nije dolazilo do pokretanja i vođenja kaznenog postupka, žrtva je koristila svoje pravo da u preuzme kazneni progon i u kaznenom postupku nastupi kao supsidijarni tužitelj.⁵⁸ U takvoj je situaciji ESLJP cijenio intenciju žrtve da dovede do progona počinitelja kaznenog djela te je i taj postupak uzimao u obzir prilikom svoje ocjene je li istraga bila učinkovita, premda je naglasio da oštećena strana nije dužna sama preuzeti progon optuženih službenika podno-

---

⁵² Zakon o izvršavanju kazne zatvora od 26. studenog 1999., Narodne novine br. 128/1999, 55/2000, 59/2000, 129/2000, 59/2001, 67/2001, 11/2002, 76/2007, 27/2008, 83/2009, 18/2011, 48/2011, 125/2011, 56/2013, 150/2013.

⁵³ Za kritiku nedjelotvornosti tih pravnih sredstava vidi: M. Pleić, *op. cit.* (bilj. 10), str. 267-268.

⁵⁴ Iako je bilo predloženo da izvide i istragu protiv zatvorskog službenika provodi sudac izvršenja, odnosno državno odvjetništvo, te da svoje odluke ne smiju donositi isključivo na temelju iskaza državnih službenika koji su sudjelovali u događaju, navedena odredba nije uvrštena u Novelu ZKP-a iz 2013. Z. Đurđević, *op. cit.* (bilj. 40), str. 14.

⁵⁵ Vidi: Z. Đurđević, *op. cit.* (bilj. 8), str. 109.

⁵⁶ Usp. G. Smith, *Effective Investigation of Alleged Police Human Rights Abuse: Combating Impunity*, u: R. Alleweldt, G. Fickenscher (ur.), *The Police and International Human Rights Law*, Springer, 2018, str. 87.

⁵⁷ M. Pleić, *op. cit.* (bilj. 10), str. 273.

⁵⁸ Detaljnije o ustanovi supsidijarnog tužitelja: D. Krapac, *Institucije*, Narodne novine, Zagreb, 2014, str. 226-229.

šenjem optužnice budući da je to odgovornost državnog odvjetništva, koje je sigurno bolje, ako ne i isključivo, opremljeno u tom smislu.⁵⁹

Pored još uvijek aktualnih nedostataka hrvatskog pravnog okvira, sprog i nedostatnog provođenja općih mjera usmjerenih prema izvršenju presuda ESLJP-a, te gotovo cijelo desetljeće otvorenih predmeta zbog neprovođenja učinkovite istrage zlostavljanja od policijskih i zatvorskih službenika pod nadzorom Odbora ministara, iz policijskih su krugova počele pristizati ideje o potrebi jače zaštite policijskih službenika od zlouporaba instituta supsidijarnog tužitelja protiv policijskih službenika zbog nezakonite uporabe sredstava prisile.⁶⁰ Najprije se Strukovna udruga kriminalista svojim dopisom KRIM-01-02/1-18. od 20. ožujka 2018. obratila ministru unutarnjih poslova s prijedlogom da se čl. 115. Zakona o policiji dopuni odredbom: „Kada policijski službenik policijsku ovlast primijeni u skladu sa zakonom, a državno odvjetništvo ne pokrene kazneni postupak, odbaci kaznenu prijavu ili obustavi kazneni progon, oštećenik kao privatni tužitelj ne može preuzeti kazneni progon, a svoj imovinskopравни zahtjev može ostvariti samo u parnici protiv Republike Hrvatske.“⁶¹ Potom je u organizaciji Strukovne udruge kriminalista održan Okrugli stol na temu “Kazneno-pravna zaštita policijskih službenika.”⁶² Tom je prilikom kritizirana ustanova supsidijarnog tužitelja te je istaknuto da: 1) konvencijsko pravo i postojeće odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske ne zahtijevaju propisivanje i uvođenje zakonske obveze režima supsidijarnog tužitelja, što je ujedno i primjer iz niza europskih država, 2) nužan je zahvat u Kazneni zakon vraćanjem odredbe da nema kaznenog djela kada službena osoba na temelju zakonske ovlasti primijeni sredstva prisile u skladu sa zakonom.⁶³

Nasuprot istaknutim zahtjevima za ograničenjem prava žrtve da preuzme kazneni progon kada je državni odvjetnik odbacio kaznenu prijavu ili tijekom kaznenog postupka odustao od kaznenog progona protiv policijskog službenika utvrdivši da je policijski službenik zakonito primijenio sredstva prisile valja istaknuti sljedeće:

1) Praksa ESLJP-a minuciozno je definirala odrednice prava na učinkovitu istragu zbog povrede čl. 3. kako bi se osigurao učinkovit odgovor države na svaki oblik kršenja zabrane mučenja, nečovječnog, ponižavajućeg postupanja i

---

⁵⁹ V. D. protiv Hrvatske, br. 15526/10, presuda od 8. studenog 2011., § 53., Đurđević protiv Hrvatske, br. 52442/09, presuda od 19. 7. 2011., § 64.

⁶⁰ Vidi: V. Miljević, Pravna opravdanost eventualnih izmjena i dopuna članaka 115. i 117. Zakona o policiji, Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, vol. 10, br. 1/2019, str. 495-498.

⁶¹ *Ibid.*, str. 496.

⁶² Okrugli stol “Kazneno-pravna zaštita policijskih službenika“, Valbandon, 3. svibnja 2019., <https://mup.gov.hr/vijesti/strukovna-udruga-kriminalista-odrzala-okrugli-stol-na-temu-kazneno-pravna-zastita-policijskih-sluzbenika/283404>, posjećeno: 29. 8. 2019.

⁶³ *Ibid.*

kažnjavanja. Svjestan državnog monopola na progon i kažnjavanje počinitelja kaznenih djela, ESLJP je nametnuo primarnu odgovornost državi da pokrene i provede istragu navoda o zlostavljanju određujući kriterije koje ta istraga mora zadovoljiti da bi se smatrala učinkovitom. Premda kao jedan od kriterija učinkovite istrage nije izričito predvidio obvezu postojanja kontrole odluke o odustanku od kaznenog progona, ESLJP je nije ni isključio. Dapače, razmatrao ju je u pojedinim slučajevima i proklamirao kao koristan dodatak obvezi uključivanja žrtve u istražni postupak. Tako je u predmetu *Gürtekin i drugi protiv Cipra*⁶⁴ Sud naglasio da već samo postojanje prava na kontrolu odluke o odustanku od kaznenog progona nesumnjivo predstavlja dodatnu sigurnost i jamstvo da je istraga provedena odgovorno i transparentno (§ 28.). Nadalje, u predmetu *Mustafa Tunç i Fecire Tunç protiv Turske*⁶⁵ Sud je dodatno osnažio svoje shvaćanje napomenuvši da je postojanje neovisne sudske kontrole dodatni garant za provođenje neovisne istrage koji se u određenim situacijama može čak pokazati nužnim s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja (§ 283.). Konačno, u predmetu *Armani da Silva protiv Ujedinjenog Kraljevstva*⁶⁶ Sud je pojedinačno utvrdio da gotovo sve države članice Vijeća Europe poznaju neki oblik sudske kontrole odustanka od kaznenog progona ili pak hijerarhijski nadzor nad takvom odlukom (§ 181.). Danas pak, nakon implementacije Direktive 2012/29/EU o minimalnim pravima žrtava, koja u čl. 11. obvezuje na implementaciju prava žrtve na kontrolu odluke o odustanku od kaznenog progona, praktično ne postoji država članica EU-a koja bi ograničavala takvo pravo žrtve.⁶⁷

II) U pogledu izričitog prijedloga da se zakonskim putem isključi žrtva iz mogućnosti kontrole odluke o odustanku od kaznenog progona svaki put kad je državni odvjetnik ocijenio da je policijski službenik zakonito upotrijebio sredstva prisile valja istaknuti da je riječ o opasnom i za demokratski pravni poredak i vladavinu prava štetnom presedanu. Institut prava na supsidijarnu tužbu jedini je učinkoviti instrument u našem pravnom sustavu za nadzor monopola državnog odvjetnika u progonu počinitelja kaznenih djela za koja se progona *ex officio*. To je preventivni mehanizam pomoću kojeg država iskazuje svoju brigu da javnopravno tijelo kojem je povjerala zadaću pokretanja kaznenog postupka pred sudom i zastupanja interesa primjene kazne na počinitelje

---

⁶⁴ *Gürtekin i drugi protiv Cipra*, br. 60441/13, 68206/13 i 68667/13, presuda od 11. ožujka 2014.

⁶⁵ *Mustafa Tunç i Fecire Tunç protiv Turske*, br. 24014/5, presuda od 14. travnja 2015.

⁶⁶ *Armani da Silva protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 5878/08, presuda od 30. ožujka 2016.

⁶⁷ Vidi: A. Novokmet, *The Right of a Victim to a Review of a Decision Not to Prosecute as Set Out in Article 11 of Directive 2012/29/EU and an Assessment of its Transposition in Germany, Italy, France and Croatia*, *Utrecht Law Review*, vol. 12, br. 1/2016, str. 86-108.

kaznenih djela tu svoju funkciju doista izvršava.⁶⁸ Sasvim je razumljivo da državni odvjetnik može katkada i pogriješiti i odustati od kaznenog progona iako su ispunjene pretpostavke iz načela legaliteta koje ga na to obvezuje. Isključivanjem žrtve kaznenog djela iz pozicije nadziratelja rada državnog odvjetnika narušava se usklađeni sustav kočnica i ravnoteža budući da se onemogućavanjem prava žrtve na preuzimanje progona dokida izvanjski nadzor nad radom državnog odvjetnika.⁶⁹ Paradoksalno je da se kroz podržavanje takvih smjelih ideja odvraća pozornost stručne javnosti od stvarnog problema i *de facto* uzroka koji su doveli do intencije žrtve da preuzme kazneni progon, a to je nesposobnost države da uredi svoj pravni poredak na takav način da omogući provođenje učinkovite istrage. Potpuno je neprihvatljivo kritizirati relativno mali broj supsidijarnih tužbi protiv policijskih službenika, dok istovremeno gotovo deset godina nismo u stanju otkloniti uzroke koji su doveli do neučinkovite istrage i koji su pobudili interes žrtve da se pobrine za samu sebe, kad to već nije učinila ta ista država koja se na nju oslanja u osobi supsidijarnog tužitelja. Provedeno istraživanje pokazuje da broj kaznenih prijava podnesenih protiv policijskih službenika nije toliko velik da bi opterećivao rad institucija, a značajno je manji broj slučajeva gdje je žrtva uopće dala inicijativu za preuzimanje progona.⁷⁰ Stoga je potrebno istaknuti da bi bilo kakvo ograničenje prava žrtve da preuzima kazneni progon u navedenim slučajevima nemjerljivo štetilo percepciji Republike Hrvatske kao pravne države i narušilo povjerenje javnosti u kazneno pravosuđe.

III) *A propos* citirane odredbe koju je predložila Strukovna udruga kriminalista razvidno je da taj predlagatelj zaboravlja pravnu prirodu supsidijarne tužbe kada izriče ideju da se u tekstu Zakona o policiji izriječom propiše da ....“oštećenik kao privatni tužitelj ne može preuzeti progon“... Preuzimanjem kaznenog progona supsidijarni tužitelj ne obavlja svoj privatni kazneni progon, nego je i dalje riječ o progону u javnom (državnom) interesu. Država se u nedostatku boljeg rješenja oslanja na žrtvu kao svojeg saveznika i kroz njezinu inicijativu kanalizira ostvarivanje svojeg (javnog) interesa da počinitelj bude kažnjen.⁷¹ To je vidljivo iz okolnosti da supsidijarni tužitelj ne može disponirati predmetom optužbe, nego može preuzeti kazneni progon samo za kazneno djelo za koje je progono državni odvjetnik, državni odvjetnik može svakodobno ponovno preuzeti progon od supsidijarnog tužitelja, kao i iz okolnosti da pravo

---

⁶⁸ D. Krapac, D. Lončarić, Oštećenik kao tužitelj u krivičnom postupku, Zagreb, 1985, str. 36.

⁶⁹ Odluke državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika ne mogu se kontrolirati pomoću pravnih lijekova (kao što je to slučaj sa sudskim odlukama). V. Ljubanović, Kazneno procesno pravo, Grafika, Osijek, 2002, str. 55.

⁷⁰ Vidi *supra* poglavlje 3.

⁷¹ D. Krapac, D. Lončarić, *op. cit.* (bilj. 68), str. 38.

na supsidijarnu tužbu ne može prijeći na nasljednike supsidijarnog tužitelja jer se izvršavanje javnog prava vezanog za osobu ne može prenositi na nasljednike.⁷² Prigovor da su policijski službenici zbog zlouporabe prava na supsidijarnu tužbu izvrgnuti progonu bez pravne osnove apsolutno je neprihvatljiv budući da žrtva postaje supsidijarni tužitelj tek kad joj sud dopusti preuzimanje kaznenog progona nakon što je ustanovio: da je riječ o osobi koja je doista ovlaštena preuzeti kazneni progon, da je žrtva preuzela progon pravovremeno, kao i da su ispunjene zakonske pretpostavke za preuzimanje progona.⁷³ Kako sudbena vlast uživa najviše proklamirana ustavna jamstva samostalnosti i neovisnosti, onda je sasvim realno očekivati da će pružiti potrebnu zaštitu nedužnom građaninu i odbiti zahtjev žrtve za preuzimanje kaznenog progona ukoliko ustanovi da bi takvo postupanje bilo nezakonito i neosnovano.

4.3. Žurnost postupanja

Sporo i dugotrajno provođenje istrage, odnosno kaznenog postupka u cjelini, ESLJP je utvrđivao u značajnom broju presuda protiv Republike Hrvatske, a među njima su i dugotrajni postupci provođenja istrage uslijed povrede čl. 3. zbog policijskog zlostavljanja. Kriterij žurnosti postupanja ESLJP je postupno izgrađivao u nizu predmeta te je do danas razvio prilično stabilnu praksu.⁷⁴ Stoga valja istaknuti da se u okviru pojma učinkovite istrage kriterij žurnosti postupanja tumači na način da istraga mora biti promptno pokrenuta i provedena s razumnom ekspeditivnošću.⁷⁵ Iako Sud načelno uvažava da mogu postojati prepreke i poteškoće koje usporavaju i odlažu provođenje istrage, ipak naglašava da se brz odgovor vlasti u istraživanju može smatrati bitnim za očuvanje povjerenja javnosti u održavanje vladavine prava te spriječiti stvaranje dojma kako postoje neki tajni dogovori i snošljivost prema nezakonitim činima.⁷⁶ Pored toga Ustavni je sud u svojoj odluci iz 2012. utvrdio strukturalne manjkavosti u normativnoj strukturi i djelotvornosti prethodnog postupka, zbog čega je nametnuo pozitivnu obvezu zakonodavcu da jasno i određeno propiše rokove za poduzimanje radnji u prethodnom postupku, kao i sankcije za njihovo nepoštivanje.⁷⁷

---

⁷² *Ibid.*, str. 37.

⁷³ V. Ljubanović, *op. cit.* (bilj. 69), str. 67. Vidi i: A. Novokmet, Sudska kontrola nepokretanja kaznenog postupka – institucionalni i procesni aspekti, HLJKPP, vol. 21, br. 2/2014, str. 661-662.

⁷⁴ Vidi: E. Svanidze, *op. cit.* (bilj. 38), str. 53-54.

⁷⁵ V. Batistić Kos, *op. cit.* (bilj. 6), str. 117.

⁷⁶ *Ibid.*

⁷⁷ Vidi § 246/2 Odluke Ustavnog suda U-I-448/2009 od 19. 7. 2012., NN 91/2012.

Novelom ZKP-a iz 2013. znatno je izmijenjena organizacija prethodnog postupka i stvoren je koherentan sustav postupanja u vidu istrage i istraživanja kao dvije formalne faze prethodnog postupka.⁷⁸ Pri tome je zakonodavac ciljano propisao rokove za odlučivanje o kaznenoj prijavi, provođenje istrage i istraživanja, podizanje optužnice, ali i procesne sankcije za slučajeve nepoštivanja, u pravilu, instruktivnih rokova.⁷⁹ Iz navedenog proizlazi da je zakonodavac problematiku žurnosti postupanja nastojao ostvariti striktnim propisivanjem zakonskih rokova u onim stadijima kaznenog postupka kojima rukovodi državni odvjetnik, dok je takvo izričito propisivanje rokova izostalo u stadijima postupka pred sudom.⁸⁰ Kako pojam učinkovite istrage podrazumijeva kazneni postupak u cjelini, uključujući i faze postupka pred sudom, jasno je da zakonodavac nije uspješno riješio problem žurnosti postupanja budući da u fazama postupka pred sudom izostaju konzistentno propisani rokovi za poduzimanje pojedinih radnji, odnosno provođenja određenih faza postupka.⁸¹

Iako se propisivanjem rokova nastoji disciplinirati tijelo koje rukovodi određenim stadijem postupka jer kao korelat dužnosti postupanja u zakonskim rokovima postoji i disciplinska odgovornost za nepoduzimanje radnji koje vode do odugovlačenja postupka,⁸² Novelom ZKP-a nastojalo se učiniti i korak više i predvidjeti procesne mehanizme kojima će se preventivno djelovati već na uzroke za kašnjenje i potaknuti tijelo kaznenog postupka da radnje doista poduzme u zakonskim rokovima. Stoga su u tekst ZKP-a implementirana određena pravna sredstva namijenjena žrtvi kaznenog djela protiv odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u radu državnih odvjetnika i sudaca istrage u cilju stvaranja pozitivnopravnog okvira za poticanje žurnog postupanja u prethodnom postupku.⁸³ Navedena se procesna rješenja mogu podijeliti na pravna sredstva: a) u okviru državnog odvjetništva: 1) Pravo žrtve i ošte-

---

⁷⁸ Vidi detaljnije: M. Pajčić, *Istraga prema Noveli Zakona o kaznenom postupku*, HLJKPP, vol. 20, br. 2/2013, str. 631-661.

⁷⁹ Za kritički osvrt vidi: Z. Đurđević, *op. cit.* (bilj. 8), str. 129-133.

⁸⁰ Vidi: A. Novokmet, Z. Sršen, *op. cit.* (bilj. 44), str. 316-317.

⁸¹ Đurđević napominje da nije propisan rok za održavanje rasprave ako je održano pripremno ročište, rok za trajanje rasprave i donošenja prvostupajnske presude ako okrivljenik nije u istražnom zatvoru ni rok za donošenje drugostupajnske presude. Z. Đurđević, *op. cit.* (bilj. 42), str. 348.

⁸² Ipak, u literaturi se ističe da, za razliku od Zakona o državnom odvjetništvu, koji je propisao stegovna djela za nepridržavanje rokova od državnih odvjetnika, Zakon o sudovima nije predvidio stegovna djela za prekoračenja rokova i odugovlačenje od strane sudaca. Samim time zakonodavac nije slijedio preporuke radne skupine usmjerene na ispravljanje nedostataka domaćeg pravnog sustava koji u svojoj ukupnosti krše standard žurnosti postupanja. Z. Đurđević, *loc. cit.*

⁸³ Vidi: D. Kos, *Djelotvorno pravno sredstvo protiv odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u radu državnih odvjetnika i sudaca prema Noveli Zakona o kaznenom postupku*, HLJKPP, vol. 20, br. 2/2013, str. 679-689.

ćenika na obavijest državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom kaznene prijave (čl. 206.a ZKP-a), 2) Pravo žrtve i oštećenika na podnošenje pritužbe zbog odugovlačenja tijekom izvida kaznenog djela (čl. 206.b. ZKP-a), 3) Pravo pritužbe žrtve višem državnom odvjetniku protiv odbačaja kaznene prijave po načelu svrhovitosti (čl. 206.c ZKP-a); b) u okviru suda: Pritužba zbog nepostupanja suda u zakonskim rokovima u prethodnom postupku (čl. 347. ZKP-a).

Premda je implementacijom spomenutih pravnih sredstava učinjen korak naprijed u pitanju bolje informiranosti i uključenosti žrtve te posljedično jačanja žurnosti postupanja državnih tijela, ipak postoji prostor i potreba za konkretnim poboljšanjima. Razvidno je da se instancijska pravna sredstva namijenjena žrtvi kaznenog djela (čl. 206.a, 206.b., 206.c ZKP-a) isključivo vežu uz fazu izvida kaznenih djela i ne uključuju formalnu fazu istrage.⁸⁴ Ne samo da ne postoje konkretna instancijska sredstva namijenjena žrtvi tijekom istrage nego žrtva nema ni procesnog mehanizma kojim bi mogla tražiti sudsku zaštitu od odugovlačenja u fazi istrage. Štoviše, za razliku od teksta Novele iz 2013. koja je u čl. 229. st. 3. ZKP-a predviđjela pravo žrtve da podnese pritužbu višem državnom odvjetniku zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku istrage,⁸⁵ to pravo žrtva više nema na raspolaganju od Novele ZKP-a iz 2017. Naime, za razliku od okrivljenika, kojem je u novoj odredbi čl. 229. st. 5. ZKP-a osigurano pravo na sudsku zaštitu od odugovlačenja u istrazi podnošenjem prigovora sucu istrage zbog odugovlačenja postupka, takvo pravo ne postoji za žrtvu kaznenog djela, čime se izravno krši pravo žrtve na učinkovitu istragu. Pritužba zbog nepostupanja suda u zakonskim rokovima u prethodnom postupku praktično je jedino pravno sredstvo usmjereno na kontrolu žurnog postupanja suda. Međutim to je pravno sredstvo ograničeno u svojem dosegu jer se primjenjuje samo na stadij prethodnog postupka i funkcionalno je primjenjivo samo na suca istrage, optužno vijeće i izvanraspravno vijeće. Da bi u cijelosti zaživjelo i polučilo kvalitetan učinak na učinkovitost kaznenog postupka u cjelini, nužno je protegnuti primjenu Pritužbe na sve stadije kaznenog postupka pred sudom (prethodni postupak, rasprava, postupak po pravnim lijekovima) budući da u svakom od tih stadija postupka može doći do takvih zastoja u postupanju koja mogu dovesti do odugovlačenja postupka i posljedičnog kršenja prava žrtve na učinkovitu istragu.⁸⁶

---

⁸⁴ Usp. Z. Đurđević, *op. cit.* (bilj. 42), str. 331.

⁸⁵ Vidi: Z. Đurđević, *op. cit.* (bilj. 8), str. 135.

⁸⁶ Za detaljnu analizu i kritiku neusklađenosti pritužbe s konvencijskim zahtjevima vidi: A. Novokmet, Z. Sršen, *op. cit.* (bilj. 44), str. 310-313.

5. ZAKLJUČAK

Izvršenje presuda ESLJP-a iz domene obveze provođenja učinkovite istrage zlostavljanja od državnih agenata vrlo je osjetljiv i zahtjevan zadatak. Tu činjenicu dodatno opterećuje okolnost da su trenutačno u postupku izvršenja pod nadzorom Odbora ministara četiri vodeća i tri ponavljajuća slučaja zlostavljanja od državnih agenata. Kada se uzme u obzir da je u tri ponavljajuća slučaja ESLJP svoje odluke donio prije svega dvije godine, indikativno je da hrvatski pravni okvir još uvijek nije usklađen sa standardima učinkovite istrage.

Na temelju provedene analize konkretnih akcijskih planova koje je Vlada dostavila Odboru ministara razvidno je da gotovo osam godina u tri vodeća slučaja *Đurđević, Mađer, V. D. Republika Hrvatska* nije podnosila nikakva izvješća o napretku u poduzimanju pojedinačnih i općih mjera u cilju otklanjanja uzroka koji su doveli do neučinkovite istrage. Jedini svijetli primjer jest izvršenje presude u predmetu *Dolenec* i s njim povezanim ponavljajućim slučajem u predmetu *Gladović*, u kojima je Republika Hrvatska podnijela akcijski plan 2017. i u njemu prikazala ohrabrujuće korake poduzete u cilju otklanjanja uočenih nedostataka. To se osobito odnosi na novu signaturu Ustavnog suda UIIBi - ustavna tužba kao djelotvorno pravno sredstvo za zaštitu proceduralnog aspekta čl. 2. i 3. EKLJP-a. Međutim ustavna tužba kao takva ne može i ne smije biti ultimativno sredstvo za uklanjanje uzroka neučinkovite istrage jer ona po naravi stvari dolazi na scenu *ex post*, tj. kada je kršenje standarda učinkovite istrage od strane državnih tijela uzelo toliko maha da sam Ustavni sud mora konstatirati da je došlo do povrede tog temeljnog ljudskog prava žrtve. Zato je nužno preventivno djelovati i na normativnoj razini otklanjati uzroke u postupanju državnih tijela koji u cjelini dovode do kršenja proceduralne pozitivne obveze provođenja učinkovite istrage.

Razmatranjem konkretnog normativnog okvira koji predstavlja osnovu za procjenu je li nacionalni kazneni postupak usklađen s konvencijskim standardima i dalje su uočeni isti problemi koji su i doveli do osuda pred Sudom. I dalje je prisutan gorući problem neovisnosti istražitelja jer postojeća rješenja ne pružaju garanciju da će istragu provoditi hijerarhijski i praktično neovisni istražitelji. U tom je smislu potrebno poduzeti ozbiljne reformske zahvate i dosljedno propisati obvezu postupanja državnih tijela, koja će u cijelosti zajamčiti neovisno i nepristrano istraživanje. Adekvatnost i sveobuhvatnost istrage jest kriterij koji je primarno usmjeren na državnog odvjetnika, kako na njegovu ispravnu početnu prosudbu o postojanju zakonskih pretpostavaka za pokretanje kaznenog postupka tako i na pažljivo i brižljivo istraživanje tijekom istrage. Ti standardi mogu doći u ozbiljne kušnje, a Sud je utvrđivao da je u određenim slučajevima izostanak adekvatnog i sveobuhvatnog postupanja državnog odvjetnika sanirala ustanova supsidijarnog tužitelja, koju s druge strane sve više dovode u pitanje različite inicijative koje žele ograničiti pravo žrtve na preu-

zimanje kaznenog progona kada je državni odvjetnik ocijenio da je policijski službenik zakonito koristio sredstva prisile. Kriterij žurnosti postupanja još je jedan važni kriterij učinkovite istrage, za čije je usklađivanje zakonodavac poduzeo niz konkretnih normativnih mjera, ponajprije kroz jačanje prava žrtve na djelotvorno pravno sredstvo zbog nepravilnog i sporog rada državnih odvjetnika i suca istrage. No i dalje je primjetno da su prava žrtve najviše vezana samo za izvide kaznenih djela, dok takvih pravnih sredstava praktično nema tijekom istrage, izuzev pritužbe iz čl. 347., no to pravno sredstvo pati od niza nedostataka zbog kojih nije učinkovito u praksi.

Rezultati provedenog istraživanja pokazuju da je razmjerno malo državnih agenata prijavljeno za počinjenje kaznenog djela u kojima se ocrtava povreda čl. 3. EKLJP-a, a od 2017. uočen je trend značajnog opadanja takvih kaznenih djela. No bez obzira na brojčane vrijednosti sama činjenica da su ta kaznena djela počinili državni agenti pobuđuje poseban interes javnosti i nalaže dužnost pažljivog postupanja. Baš zbog toga je nužno inzistirati na permanentnoj edukaciji državnih tijela kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri minimalizirao broj takvih kaznenih djela, a u onim iznimnim slučajevima gdje se takva povreda dogodila propisati normativni okvir koji će zajamčiti poštivanje konvencijskog standarda učinkovite istrage. Stoga se može očekivati da će hrvatski zakonodavac doista poduzeti konkretne zakonodavne korake i izvršiti presude ESLJP-a na konvencijski komforan način.

LITERATURA

1. Abdelgawad, E. A., The Execution of the Judgments of the European Court of Human Rights: Towards a Non-coercive and Participatory Model of Accountability, *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, vol. 69, 2009, str. 471-506.
2. Anagnostou, D., Mungiu-Pippidi, A., Domestic Implementation of Human Rights Judgments in Europe: Legal Infrastructure and Government Effectiveness Matter, *The European Journal of International Law*, vol. 25, br. 1/2014, str. 205-227.
3. Batistić Kos, V., Mjerila Europskog suda za ljudska prava za učinkovitu istragu zlostavljanja motiviranog rasnom diskriminacijom (slučaj Šečić protiv Republike Hrvatske), *HLJKPP*, vol. 15, br. 1/2008, str. 55-85.
4. Batistić Kos, V., Pozitivne obveze prema Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, *Narodne novine*, Zagreb, 2012.
5. Burić, Z., Obveza izvršenja konačnih presuda europskog suda za ljudska prava – u povodu odluke i rješenja Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-III/3304/2011 od 23. siječnja 2013., *Zagrebačka pravna revija*, vol. 2, br. 1/2013, str. 109-124.
6. Donald, A., Speck, A. K., The European Court of Human Rights' Remedial Practice and its Impact on the Execution of Judgments, *Human Rights Law Review*, vol 19, br. 1/2019, str. 83-117.
7. Đurđević, Z., Osvrt na rezultate rada radne skupine Ministarstva pravosuđa za usklađivanje Zakona o kaznenom postupku s Ustavom Republike Hrvatske, *HLJKPP*, vol. 20, br. 1/2013, str. 3-100.

8. Đurđević, Z., Pravo na učinkovitu istragu u kaznenim predmetima: analiza hrvatske prakse i prava, u: D. Krapac, Profili hrvatskog kaznenog zakonodavstva, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2014, str. 105-149.
9. Đurđević, Z., Rekonstrukcija, judicijalizacija, konstitucionalizacija, europeizacija hrvatskog kaznenog postupka V. novelom ZKP/08: prvi dio?, HLJKPP, vol. 21, br. 2/2013, str. 315-362.
10. Greer, S., Should Police Threats to Torture Suspects Always be Severely Punished? Reflections on the Gäfgen Case, *Human Rights Law Review*, vol. 11, br. 1/2011, str. 67-89.
11. Harris, D., O'Boyle, M., Bates, E., Buckley, C., *Law of the European Convention on Human Rights*, Oxford University Press, 2014.
12. Konforta, M., Implementacija presuda Europskog suda za ljudska prava, HLJKZP, vol. 24, br. 2/2017, str. 271-292.
13. Kos, D., Djelotvorno pravno sredstvo protiv odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u radu državnih odvjetnika i sudaca prema Noveli Zakona o kaznenom postupku, HLJKPP, vol. 20, br. 2/2013, str. 679-689.
14. Krapac, D., *Institucije*, Narodne novine, Zagreb, 2014.
15. Krapac, D., Lončarić, D., Oštećenik kao tužitelj u krivičnom postupku, Zagreb, 1985.
16. Ljubanović, V., *Kazneno procesno pravo*, Grafika, Osijek, 2002.
17. Mavronicola, N., What is an 'absolute right'? Deciphering Absoluteness in the Context of Article 3 of the European Convention on Human Rights, *Human Rights Law Review*, vol. 12, br. 4/2012, str. 723-758.
18. Miljević, V., Pravna opravdanost eventualnih izmjena i dopuna članaka 115. i 117. Zakona o policiji, *Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske*, vol. 10, br. 1/2019, str. 495-498.
19. Mowbray, A., *The Development of Positive Obligations under the European Convention on Human Rights by the European Court of Human Rights*, Bloomsbury Publishing, 2004.
20. Murdoch, J., Roche, R., *The European convention on human rights and policing*, Council of Europe, 2013.
21. Novokmet, A., Sršen, Z., Neučinkoviti kazneni postupak pred sudovima – implementacija presuda Europskog suda za ljudska prava, HLJKZP, vol. 24, br. 2/2017, str. 293-334.
22. Novokmet, A., Sudska kontrola nepokretanja kaznenog postupka – institucionalni i procesni aspekti, HLJKPP, vol. 21, br. 2/2014, str. 645-678.
23. Novokmet, A., The Right of a Victim to a Review of a Decision Not to Prosecute as Set Out in Article 11 of Directive 2012/29/EU and an Assessment of its Transposition in Germany, Italy, France and Croatia, *Utrecht Law Review*, vol. 12, br. 1/2016, str. 86-108.
24. Omejec, J., Izvršenje presuda i odluka Europskog suda za ljudska prava, *Zbornik PFZG*, vol. 62, br. 5-6/2012, str. 1913-1942.
25. Pajčić, M., Istraga prema Noveli Zakona o kaznenom postupku, HLJKPP, vol. 20, br. 2/2013, str. 631-661.
26. Pleić, M., Zabrana mučenja u praksi Europskog suda za ljudska prava s posebnim osvrtom na presude protiv Republike Hrvatske i praksu Ustavnog suda RH, HLJKPP, vol. 23, br. 2/2016, str. 247-279.
27. Smith, G., Effective Investigation of Alleged Police Human Rights Abuse: Combating Impunity, u: R. Alleweldt, G. Fickenscher (ur.), *The Police and International Human Rights Law*, Springer, 2018, str. 83-101.
28. Svanidze, E., Effective investigation of ill-treatment, *Guidelines on European standards*, Council of Europe, 2014.
29. Trgovac, S., Grbavac, S., Marković, S., Ustavnosudski pogled na izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava, *Zbornik PFRI*, vol. 39, br. 1/2018, str. 633-663.
30. Vermeulen, B., Battjes, H., Prohibition of torture and other inhuman or degrading treatment or punishment (Article 3) u: P. Van Dijk, F. Van Hoof, A. Van Rijn, L. Zwaak (ur.),

Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, Intersentia, 2018, str. 381-425.

31. Watts-Chevalier, J., Effective Investigations under Article 2 of the European Convention on Human Rights: Securing the Right to Life or an Onerous Burden on a State?, The European Journal of International Law, vol. 21, br. 3/2010, str. 701-721.

Summary

INEFFECTIVE INVESTIGATION INTO ALLEGATIONS OF ILL-TREATMENT BY POLICE OFFICERS AND PRISON STAFF: EXECUTION OF THE JUDGMENTS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS AND CROATIAN JUDICIAL PRACTICE

This paper examines the execution of judgments of the European Court of Human Rights in which the Court found a violation of the procedural obligation to conduct an effective investigation into allegations of ill-treatment by police officers and prison staff. In this regard, the individual action reports and action plans in ongoing supervision before the Committee of Ministers are analysed. The paper then empirically studies the practice of the Croatian judicial authorities in the detection, prosecution and trial of criminal offences in which the violation of Art. 3 ECHR in the conduct of police officers and prison staff is manifested. Finally, the Croatian legislative framework is critically considered, the shortcomings of existing procedural solutions are identified, and recommendations are made for their elimination in order to create a normative framework to prevent the violation of the obligation to conduct an effective investigation into ill-treatment by police officers and prison staff.

Keywords: prohibition of torture, police officers, prison staff, procedural obligations, effective investigation

